

1. ΟΙ ΜΕΛΑΝΕΣ ΣΚΙΕΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: ...27/06/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: ...27/06/2026

Σελίδα: 39

ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ

Οι μελανές σκιές του νέου Κληρονομικού Δικαίου

Ψηφίστηκε πρόσφατα ο νόμος για την «αναμόρφωση» ή «αντικατάσταση» (έτσι είναι ο τίτλος του νόμου) του Κληρονομικού Δικαίου. Πράγματι, οι σχετικές διατάξεις του νόμου εκκινούν με τη διατύπωση ότι το Κληρονομικό Δίκαιο του Αστικού Κώδικα «αντικαθίσταται ως εξής...». Στην πραγματικότητα όμως τα δύο τρίτα περίπου των διατάξεων παραμένουν τα ίδια με το αρχικό κείμενο του αστικού κώδικα, και μάλιστα κατά κανόνα αυτολεξεί ή με ελάχιστες εξαιρέσεις όπου γίνονται κάποιες φραστικές αλλαγές, χωρίς αλλοίωση του περιεχομένου. Μόνο το λοιπό ένα τρίτο των διατάξεων περιέχει νέες ρυθμίσεις, τροποποιώντας ή, ενίοτε, καταργώντας τις αρχικές διατάξεις και, σπανιότερα, εισάγοντας καινοφανείς ρυθμίσεις. Αυτό δεν λέγεται αντικατάσταση, αλλά τροποποίηση. Ο συντάκτης του νόμου όμως, θέλοντας προφανώς να δώσει μεγαλόπνοο χαρακτήρα στη νομοθετική μεταβολή, υλοποίησε αυτή την αλαζονική διάθεση, αντικαθιστώντας πράγματι όλα τα περίπου 300 άρθρα του Κληρονομικού Δικαίου, επαναθεσπίζοντας όμως ήδη θεσπισμένες διατάξεις του αρχικού κειμένου. Τις τελευταίες αυτές τις καταργεί φραστικά, απαξιώνοντάς τες με αυτόν τον τρόπο ως δήθεν άχρηστες, ενώ την ίδια στιγμή τις οικειοποιείται, επαναθεσπίζοντάς τες και εμφανίζοντάς τες ως δικό του πνευματικό έργο, ενώ πρόκειται για ξένη πνευματική ιδιοκτησία. Συρροή αποπημάτων, στα οποία θα προστεθεί και ένα ακόμη σχετικό με την αρίθμηση των νέων άρθρων.

Συγκεκριμένα, μεταβάλλεται η αρίθμηση τόσο των άρθρων που διατηρούνται αυτολεξεί σε ισχύ, όσο και εκείνων που έχουν το ίδιο περιεχόμενο με το αρχικό κείμενο, προκαλώντας έτσι δυσχέρειες, ίσως και σύγχυση, στον ερμηνευτή και στον δικαστή που καλείται να τα εφαρμόσει. Ο αριθμός ενός άρθρου είναι συνυφασμένος με την ταυτότητα της περιεχόμενης σ' αυτό ρύθμισης.

Ενα άλλο σοβαρό έλλειμμα του νέου Κληρονομικού Δικαίου είναι η αδιαφάνεια στη διαδικασία σύνταξής του (που έφθανε μάλιστα στα όρια της μυστικότητας), όπως άλλωστε τούτο προκύπτει από την έλλειψη Πρακτικών. Κανένας δεν θα μπορεί να μάθει πώς και για ποιο λόγο δόθηκε η α' ή η β' λύση σε πολλά κρίσιμα θέματα.

Αλλά ούτε διάλογος υπήρξε μεταξύ των ειδικών επιστημόνων, δηλαδή των αστικολόγων. Ακόμη και η Επιτροπή, την οποία συνέστησε το υπουργείο Δικαιοσύνης για τη σύνταξη του σχεδίου Κληρονομικού Δικαίου, ήταν Επιτροπή των ημετέρων του υπουργείου. Και, βέβαια, η δημόσια διαβούλευση του νομοσχεδίου κάθε άλλο παρά συνιστά διάλογο.

Το σχέδιο σε γενικές γραμμές, παρά κάποιες αδυναμίες και αστοχίες (για τις οποίες γράφω στον νομικό Τύπο της χώρας), μπορεί να είναι σχετικά καλό, αλλά θα ήταν ασφαλώς καλύτερο, αν είχε γίνει διάλογος. Με δυο λόγια, η διαφάνεια, οι δημοκρατικές διαδικασίες και η αξιοκρατία αγνοήθηκαν.

Ο Μιχάλης Σταθόπουλος είναι επίτιμος καθηγητής Νομικής Πανεπιστημίου Αθηνών, ακαδημαϊκός